عێراق لەسەر پشتی ملیشیایە..

دژوار قادر

عەلائەدین سەجادی (١٩٠٧-١٩٨٤) لە بەرگی هەشتەمی ڕشتەی مرواری لە زاری ڕەفیق ناوێک کە ئەویش لە مامۆستایەکی ئایینی بیستوە دەگێڕێتەوە، نووسیویەتی «ئەرز لە سەر پشتی گایە، گا لەسەر پشتی ماسییە، کاسە لە سەر ئاوە، ئاو لە سەر بایە». ئەو تڕەکەڵەکەش سەرناگرێ، بەڵکو سەرەوژوور دەبێت.

ئەو عێراقەی ئێستا هەیە دوای بڕانەوەی جەنگی یەکەمی جیهان لە سەرەتای بیستەکانی سەدەی ڕابردوو ڕۆژئاواییەکان بە مەبەستی خۆیان بە زۆردارەکی سێ ویلایەتیان پێکەوەنا و ئەو وڵاتە ناسەقامگیرەیان لێ دروست کرد کە لە هەنگینڕا نە خەڵکەکەی حەساوەتەوە، نە وڵاتانی ئیقلیمی. بۆیە ئەو دەربڕینەی مەلایەکە پر بە پێستی دۆخی عێراقە، چونکە (عێراق لەسەر پشتی ملیشیایە، ملیشیاش لەسەر پشتی پێکهاتە نەتەوەیی و ئایینییەکانی دیکە و ئیسرائیلی توڕە و ئەمریکا و ڕۆژئاوای نیگەرانن).

هاوشێوەی مەلاکە، ملیشیاکان لەبری ئەوەی لۆژیکانە مامەڵە لەگەڵ ئەو هاوکێشە بەسەروبەرە بکەن (ئەو تڕەکەڵەکە) و دەرفەت بە حکومەت بدەن کار بۆ چارەسەرکردنی کێشە مێژوویی و کەڵەکەبووەکان و جێبەجێکردنی دەستوور بکات، بە حەزی خەڵکی دی کە لەوەتەی هەن قەتماغەی برینی شەڕە بەناوبانگەکانی نێوان ئەوان و عەرەب وشک نەبێتەوە، بەشێکی زۆر لە توانا مرۆیی و داهاتەکەی بۆ شەڕی بە وەکالەت تەرخان کردووە، سەروەختایەک بەناوی پاراستنی شوێنە پیرۆزەکانی مەزهەبی شیعە، بەشێک لە ملیشیاکانی خۆی ڕەوانەی سوریا کرد کە پڕچەککردن و مووچە و خەرجییەکانیان لە داهاتی عێراقەوەیە، ئێستاش هەر بە وەکالەت، شەڕ بۆ ئیسرائیل و کۆمپانیا و خاردنگە ئەمریکییەکان دەفرۆشێ.

تایبەت بەو دۆخە شلەقەی عێراق، گۆڤاری نیوزویك نووسیویەتی؛ ململانێکان و شەڕەکە لە ناوچەکە مەترسیدارتر و فراوانتر دەبێ، زۆر وڵات دەگرێتەوە لەوانە عێراق. هەروەها لە چەند ڕۆژی ڕابردوو، ڕۆژنامەی (شەرقول ئەوست) لە زاری چەند سەرچاوەیەکی حکوومەتی عێراق و میلیشیاکانەوە نووسیبووی، ئیسرائیل ئامادەکاریی دەکات بۆ ئەوەی هێرش بکاتە سەر گرووپە چەکدارەکانی عێراق.

بە ڕامان و قووڵبوونەوە لەو چەند ساڵەی ڕابردووی عێراق، بەتایبەتی دوای پەیدابوونی (ئەلقاعیدە، داعش و ملیشیا مەزهەبگەرییەکان) کە

هەر هەموویان بە جیاوازی خەڵکی غەیرە عەراقیان لە ڕیزەکاندا هەیە، ئەگەر مەحاڵیش نەبێت، بەڵام ئێستەمە ئەو حکومەتەی عەراق بتوانێ جڵەویان بکات کە بەگوێرەی هەواڵەکان ئەمەریکا سەرەك وەزیرانی عەراقی لەوە ئاگادارکردەتەوە، کە پێویستە حەشدی شەعبی و میلیشیاکان جڵەو بکات.

واتە، لەماوەی دادەدا، ئەو عەراقە ئەگەر بەو شێوەیەی ئیسرائیلیش لەباریەک هەڵنەوەشێتەوە، لەسایەی ئەو گەلمە گەلە ناوخۆییەی هەیە کە لە دەرەوەڕا بەدەستی ئەنقەست دروست کراوە، پێشبینی ناکرێ ئەو عەراقە لە چەند ساڵی دادەدا وەک خۆی بمێنێتەوە کە ڕۆژئاواییەکان دروستیان کرد، نەخاسمە ڕەفتاری ئەو ملیشیانە بەرانبەر پێکهاتەکانی عەراق لەخراپیەوە لە مەزەندە دەرچووە و ئاوساوە.